

Gemeente Midden-Groningen
Postbus 75
9600 AB Hoogezand

IBAN NL 45 BNGH 0285 1729 48
Tel.nr: (0598)-373737
www.midden-groningen.nl

Rekenkamercommissie gemeente Midden-Groningen

Datum: 23 maart 2021
Uw kenmerk: -
Behandeld door: Alice Tamminga
Bijlage(n): 0

Verzenddatum: 23 maart 2021
Zaak: 2021-004132
Mailadres: alice.tamminga@bwri.nl

Onderwerp: bestuurlijke reactie onderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Wij hebben kennisgenomen van het rapport 'De kost gaat voor de baat' over ons armoedebeleid en schuldhulpverlening. Wij danken u voor dit uitgebreide onderzoek. Het rapport biedt ons allerlei handreikingen om ons armoede- en schuldenbeleid te verbeteren.

U vraagt ons om een bestuurlijke reactie te geven op het rapport. Wij reageren via deze brief op de aanbevelingen in het rapport die gericht zijn aan het college. We hebben de aanbevelingen geclusterd in een aantal onderwerpen. We geven per onderwerp een reactie.

Aanbevelingen gericht op het meetbaar maken van het armoedebeleid en schuldhulpverlening

Een belangrijke aanbeveling in het onderzoek is om de brede visie en de lange termijn visie op het armoedebeleid te operationaliseren naar een meetbaar beleid met concrete doelen. Ten eerste geeft dit de raad inzicht in de effecten van het armoedebeleid en informatie om de kaderstellende en controlerende rol vorm te geven. Ten tweede kunnen we de concrete doelen vertalen naar een duidelijk takenpakket. Dit geeft medewerkers van de gemeente en maatschappelijke partners meer handvatten om invulling en uitvoering te geven aan het beleid waardoor het draagvlak voor het beleid hoger wordt.

Om ons beleid meetbaar te maken kunnen we indicatoren gebruiken die nu al beschikbaar zijn, zoals de sociaal-economische cijfers. Een optie is om de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties te hanteren. Een andere suggestie in het onderzoek is om op zoek te gaan naar gemeenten met vergelijkbare problematiek voor het opzetten van een (regionale) benchmark.

Reactie

Wij herkennen en erkennen het spanningsveld tussen onze lange termijn visie op het armoedebeleid (verwoord in de visie Sociale veerkracht in de praktijk) en de behoefte van de gemeenteraad om meer te kunnen sturen op concrete doelstellingen.

In 2019 heeft de gemeenteraad de strategische visie vastgesteld. In deze visie staat ook de opgave Armoede en Schulden. Bij de vaststelling van de visie hebben we samen met de gemeenteraad onderkend dat er geen financiële dekking was voor de uitvoering en concretisering van de strategische visie.

Inmiddels kan een aantal projecten binnen de opgave Aanpak armoede en schulden gestart worden met financiering vanuit het Nationaal programma Groningen. Het betreft de projecten: 'Bevordering sociale veerkracht'; 'Ervaringsdeskundigen'; 'IJsberg' en Jongeren met Toekomst. Deze projecten dragen op basis van eigen en gedeelde doelstellingen naar verwachting bij aan het realiseren van onze lange termijnvisie. De projecten worden gemonitord en geëvalueerd op de behaalde resultaten.

Bij de Strategische Visie is een aantal indicatoren vastgesteld met als doel om het leerproces te voeden (*Zijn we op de goede weg? Kan het beter?*) en een goed beeld te geven van de omvang van de problematiek en de inspanningen die verricht worden binnen het sociaal domein. De indicatoren 'aantal kinderen in armoede' en 'het aantal huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens' maken onderdeel uit van deze set van indicatoren. Wij zijn van mening dat deze set van indicatoren nog steeds voldoet aan het destijds beoogde doel van de indicatoren, maar zullen bij de start van de Nationaal Programma-projecten de set van indicatoren opnieuw tegen het licht houden om te kijken of er op onderdelen een wijziging of aanvulling noodzakelijk is.

Een relativering is hier wel op zijn plaats. Sociaal-economische indicatoren zoals het aantal inwoners met een laag inkomen zijn meer een reflectie van de stand van de Nederlandse economie dan dat ze het resultaat weergeven van onze inspanningen. Ook meten ze maar één facet van armoede, namelijk inkomensarmoede. Onze inzet is gericht op het wegnemen van achterstanden op alle leefgebieden. Indicatoren die een betrouwbare weerspiegeling zijn van onze inzet op armoedebestrijding in brede zin liggen niet voor het oprapen.

De suggestie voor een regionale benchmark kunnen we omarmen. We zien goede

aanknopingspunten bij de huidige samenwerking met Groninger gemeenten op meerdere gebieden (Jeugdzorg, Gezondheid et cetera). Daarnaast liggen er naar ons idee goede kansen voor een regionale 'benchmark' binnen het Nationaal programma. Een aantal vergelijkbare armoedeprojecten wordt al in andere Groninger gemeenten uitgevoerd, of zullen uitgevoerd worden. We gaan onderzoeken hoe dit samen met andere gemeenten opgepakt kan worden.

Aanbevelingen gericht op het evalueren van het armoedebeleid en schuldhulpverlening

Het onderzoek adviseert het college om periodiek te evalueren of werkwijzen naar behoren uitgevoerd kunnen worden en nog steeds passen binnen de visie. Dit verduidelijkt de beleidsdoelstellingen en de wijze waarop die bereikt kunnen worden.

Reactie

Naast de monitoring van de Nationaal programma-projecten zien we op basis van uw aanbevelingen een aantal verbeterpunten in onze rapportages over de aanpak van armoede. We zullen via de P&C cyclus de verschillende beleidsuitvoeringen en de resultaten daarvan in nog meer samenhang aanbieden aan de raad. Daarvoor zullen wij meer aandacht schenken aan de opbouw van het programma Sociaal van onze begroting en ons jaarverslag. Ook gaan we de periodieke raadsbrieven sociaal domein nadrukkelijker benutten om vanuit samenhang te rapporteren op de voortgang en het resultaat van onze aanpak armoede en schulden. De voortgang van de Nationaal programma projecten wordt daarin ook opgenomen.

Aanbevelingen gericht op de uitvoering en samenwerking

In het onderzoeksrapport wordt geconstateerd dat de verschillende afdelingen binnen de gemeente nu nog veel los van elkaar werken in plaats van met elkaar. De visie op de integrale aanpak is er al wel, maar deze is nog (te) weinig concreet voor de medewerkers.

Advies is daarom om in te zetten op het uitrollen en uitvoeren van de integrale aanpak binnen de gemeente. Hierbij is het ook van belang dat de alle medewerkers inzicht hebben in wie welke taken uitvoert, en waar zij terecht kunnen voor samenwerking met een andere afdeling. Dit kan bijvoorbeeld door periodiek overleg, een informatiegids of een nieuwsbrief.

Advies is ook om taken van ketenpartners te concretiseren. Het takenpakket van de ketenpartners kan gekoppeld worden aan bepaalde doelen van het armoedebeleid. Voor een aantal ketenpartners

(zoals de Voedselbank en Kledingbank Maxima) zijn de taken en de rol binnen het armoedebeleid al duidelijk, en zij werken ook intensief met elkaar samen.

Ook voor de ketenpartners is het van belang dat zij op de hoogte zijn van wat de andere organisaties in het armoedepact doen. Maak voor iedereen inzichtelijk wie wat doet, zodat doorverwijzen makkelijker wordt en de doelgroep ook beter wie waar ze moeten zijn. Ook praktische zaken komen zo makkelijker van de grond.

Reactie

We gaan een concrete vertaalslag maken van de Strategische Visie naar de verschillende beleidsterreinen binnen het sociaal domein. Hiervoor start in april een implementatietraject met de betrokken beleidsafdelingen van de gemeente (BWRI, GKB en Sociaal beleid). We verwachten dat met dit traject de inhoudelijke samenhang tussen de beleidsonderdelen en de onderlinge samenwerking tussen de beleidsafdelingen worden geoptimaliseerd ten behoeve van onze aanpak van armoede en schulden.

Ook gaan we aan de slag met het advies om de taken van onze ketenpartners te verhelderen en hun inzet te relateren aan ons armoedebeleid.

We werken samen met ketenpartners in het Armoedepact. We hebben in het najaar van 2020 een nieuwe opzet voor het Armoedepact gemaakt. Het Armoedepact bestaat nu uit een kerngroep van 5 maatschappelijke organisaties. Deze organisaties willen zich samen richten op het signaleren en bestrijden van armoede.

De onderzoekers adviseren om het voor ketenpartners inzichtelijker te maken bij welke organisaties inwoners terecht kunnen voor ondersteuning. We beschikken al over een website waarin deze informatie staat. Blijkbaar is de website onvoldoende bekend bij onze ketenpartners. Wij gaan hier daarom meer bekendheid voor genereren. Dit doen we in de nieuwsbrief van het Armoedepact en via de sociale mediakanalen van de gemeente.

Aanbevelingen gericht op onze dienstverlening aan de doelgroep van het armoedebeleid:

Aanbeveling in het rapport is om ervoor te zorgen dat de doelgroep goed op de hoogte is van de mogelijkheden en maak toegang laagdrempelig (taalniveau b, makkelijke aanvraagprocedures en juiste doorverwijzingen);

Om het bereik en de bekendheid van de regelingen in de gemeente verder te vergroten zouden ketenpartners meer kunnen worden ingezet om de informatie over de minimaregelingen te

verspreiden onder de doelgroep. Inzet op de bekendheid van regelingen door deze informatie actief te verspreiden onder de doelgroep kan het gebruik (of ten minste de bekendheid) van gemeentelijke regelingen verhogen.

Reactie

We lezen in het rapport dat cliënten over het algemeen tevreden zijn over het minimabeleid en dat ze vinden dat de gemeente voldoende regelingen aanbiedt. We lezen ook dat niet iedereen de informatie kan vinden die hij of zij nodig heeft. Een deel van de mensen zegt niet in staat te zijn om af en toe iets leuks te doen en een deel heeft moeite met het betalen van zorg- en reiskosten.

Verbeteren toegang

De onderzoekers adviseren om de toegang tot de inkomensondersteunende maatregelen te vergemakkelijken. Het zo laagdrempelig mogelijk maken van de minimaregelingen heeft ook de afgelopen periode onze aandacht gehad. We gaan samen met een ervaringsdeskundige armoede en sociale uitsluiting kijken of hier nog verdere winst in te behalen is.

Verder willen we de doelgroep goed informeren over de mogelijkheden van ons armoedebeleid met de inzet van de 'Voorzieningswijzer'. Inwoners worden daarmee in een persoonlijk adviesgesprek gewezen op bestaande minimaregelingen, fondsen en ondersteuningsmogelijkheden. Samen met woningbouwcoöperaties en Kwartier Zorg en Welzijn gaan we een aanvraag indienen bij het Nationaal Programma Groningen voor de financiering van de 'Voorzieningswijzer'.

Verhogen bereik

Het verhogen van het bereik van mensen in armoede zien we als een belangrijke opgave. We hebben de afgelopen jaren met de webwinkel van het Meedoenfonds het bereik van gezinnen weten te verhogen. We bereiken nu meer dan 90% van de gezinnen.

Waar we denken dat nog substantiële winst te behalen is, betreft de ondersteuning om uit de schulden te komen. Uit onze armoede- en schuldenmonitor blijkt dat er in onze gemeente veel inwoners zijn met financiële problemen.

Op 1 januari 2021 zijn we gestart met de 'vroegsignalering'. We benaderen actief de inwoners die schulden bij zorgverzekeraars, woningcorporaties en een aantal ander schuldeisers. Binnenkort gaan we met de financiering van het Nationaal Programma Groningen twee projecten starten die ook bijdragen aan de uitbreiding van onze schuldhulpverlening. Het gaat om de projecten 'De IJsborg' en 'Jongeren met schulden'. Vanuit deze projecten gaan we mensen met financiële problemen actief opsporen en ondersteunen naar een toekomst zonder financiële problemen.

De suggestie uit het onderzoek om ketenpartners een actieve rol te geven bij het vergroten van de bekendheid van de regelingen nemen wij over. Dit is ook een belangrijke doelstelling binnen het Armoedepact. Een manier om hier invulling aan te geven is door een integrale intake te ontwikkelen voor de kernpartners van het Armoedepact. Als een inwoner met financiële problemen hulp vraagt van een organisatie, kan met een uitgebreide integrale intake gekeken worden welke andere hulp nodig en mogelijk is.

Aanbevelingen gericht op een doelmatige inzet van het armoedebeleid en schuldhulpverlening

De beperkte middelen en de grote ambities van het armoedebeleid staan op dit moment op gespannen voet. Het onderzoek doet de aanbeveling om een discussie te voeren over ambities en mogelijkheden. De gemeente zou de impact van de bezuinigingen op deze ambities in kaart moeten brengen.

Indien de gemeente inzet op het ontwikkelen van concretere doelstellingen met meetbare resultaten en kritische prestatie indicatoren kan dit een onderbouwing geven voor een herverdeling van budgetten of eventuele bezuinigingen.

Een andere aanbeveling is om de mogelijkheid tot het bundelen van budgetten te onderzoeken. De tekorten op Jeugd en Wmo komen ook voort uit de relatief grote armoedeproblematiek in de gemeente en bundeling van budgetten kan ook bijdragen aan het versterken van de integrale samenwerking binnen het sociaal domein.

Tenslotte doet het onderzoek de aanbeveling om te onderzoeken of er nog een slag gemaakt kan worden in de uitvoeringskosten en de programmakosten. Voorkom dat cliënten (soortgelijke) regelingen kunnen stapelen en werk toe naar 1 loket waar alle regelingen aangevraagd kunnen worden. Door vanuit 1 loket te werken wordt de regierol duidelijker en zijn er betere kaders voor de samenwerking in de gemeente.

Reactie

Bij de decentralisaties van 2015 werd de mogelijkheid tot ontschotting van budgetten ten behoeve van meer samenhang en integraliteit in de ondersteuning als één van de voordelen gezien. We zijn hiermee aan de slag gegaan met het project Gezinsondersteuning en via de Ontwikkelagenda voor de nieuwe inkoop Jeugdhulp, maar beseffen dat het wenselijk is verdere stappen te zetten. We onderzoeken in de komende tijd op welke wijze we tot nog meer bundeling dan wel ontschotting kunnen komen.

De komende 10 jaar hebben wij de opgave om met de investeringen vanuit het Nationaal programma de gewenste systeemverandering te maken die we in onze Strategische visie als ambitie hebben neergezet. In dit proces moet ook gaandeweg de verschuiving plaatsvinden van eenmalig investeringsgeld (via Nationaal programma) naar regulier budget dat steeds meer vanuit de doelstellingen en ambities ingezet wordt.

Wij hebben in een recente bezuinigingsronde gekeken of we de uitvoeringskosten en programmakosten van ons armoedebeleid kunnen verlagen. We zien hierin geen verdere mogelijkheden.

We zijn bezig met doorontwikkeling van de sociale teams. We streven er hierbij naar dat de sociale teams de integrale toegang zijn voor inwoners waar zij terecht kunnen voor allerlei ondersteuningsvragen waaronder ook financiële vragen. Daarnaast kunnen inwoners terecht bij het BWRI en de Gemeentelijke Kredietbank.

Aanbeveling gericht op de kwaliteitsmeting van de schuldhulpverlening

Het rapport geeft aan dat de focus in het beleidsplan schuldhulpverlening 2018-2022 ligt bij een integrale aanpak van schulden en armoede. Het beleidsplan spreekt niet expliciet over de kwaliteitsbewaking van die integrale aanpak.

Reactie

De kwaliteitsbewaking van de schuldhulpverlening vindt plaats door de audit van het overkoepelende orgaan de Nederlandse Vereniging Van Kredietbanken (NVVK). De audit die de NVVK uitvoert neemt mede de aanpak van de integrale aanpak van schulden en armoede mee. Naast de audit vinden er nog een aantal kwaliteitsmetingen plaats, te weten;

- een interne controle, door de afdeling concerncontrol;
- tweejaarlijks een klanttevredenheid onderzoek onder klanten;
- elk jaar doet de kredietbank mee aan een benchmark 'armoede en schulden', gehouden door Divosa.

Het rapport geeft de kredietbank voeding om nog duidelijker die kwaliteitsborging naar buiten toe weer te geven. In het nieuwe beleidsplan van 2022-2026 zal er expliciet aandacht komen voor de kwaliteitsbewaking van de integrale aanpak schulden en armoede. Een belangrijk onderdeel van die aandacht zal bestaan uit een heldere uiteenzetting van bestaande en nieuwe kwaliteitswaarborgen.

Wij danken u nogmaals voor het onderzoek en zien ook de reactie van de gemeenteraad graag tegemoet.

Indien u vragen heeft over de inhoud van deze brief dan kunt u contact opnemen met Alice Tamminga (beleidsmedewerker participatie) van de gemeente Midden-Groningen via het mailadres: alice.tamminga@bwri.nl of telefonisch via het telefoonnummer 0598-373579.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen,

A. Hoogendoorn
burgemeester

H.J.W. Mulder
secretaris